

Bruidegom

Afgelopen vrijdag zagen we in de pastorie de film *Babette's Feast*. Een film waarbij je niet verwacht dat het nog zo feestelijk toe kan gaan in de zuinige sfeer in sommige geloofskringen, in dit geval in het Denemarken rond 1850. Waar de ingetogenheid op hartverwarmende manier opengebroken wordt door de Franse huishoudster, die een vluchteling is met groot talent, als zij van het hele bedrag dat zij wint bij de loterij een royaal feestmaal aanricht en je als kijker getuige bent hoe het werkelijk kan, dat bekrompenheid die er echt goed inzit - geen luxe, geen pleziertjes, geen zangles en ook op de liefde een verstikkende rem – echt ontgooien kan en plaatsmaken voor zoveel warmte en vreugde, waarin we er allemaal blij van werden. Een echte aanrader, nog steeds.

Ik moest natuurlijk denken aan de wijze en dwaze meisjes bij Mattheus waarvan we de bewerking van Karel Eykman hebben gehoord. Over hoe je allemaal je verheugen kunt op wat komt, maar sommigen doen het zo verkrampd dat de weg wordt versperd. Kleurt mijn jurk? Zijn er kaarsen genoeg? We herkennen het allemaal. En menigeen zal er herinneringen aan hebben hoe ook in religieuze zin het verhoopte behoorlijk in het gedrang komt, als de eisen te strak of de verlangens te hoog zijn. Een feestelijk kerstdiner krijgt ineens een gespannen sfeer, de dienst valt tegen, de receptie of de muziek. Ach, het gebeurt overal en ook de vijf meisjes maken zich druk over van alles en nog wat. Er is geen ruimte en als de tijd daar is, is de pret allang verschrompeld en de meisjes zelf niet minder. Die zijn er onzichtbaar van geworden.

Maar er staat ook iets van rechtvaardigheidsgevoel in je op als je het treurige einde leest. Is dit een verhaal van Jezus, bij wie iedereen altijd kansen krijgt? Jezus met al die mooie namen 'licht, vriend, wijnstok, droom van een mens, God! Die hier vertelt van een bruidegom, die bij Mattheus de deur voor vijf meisjes gesloten houdt en ze bij Karel Eykman om het simpele feit dat hun licht op is over het hoofd ziet. Jezus, met wiens verhalen ik opgroeide, veel te zoet soms, maar ook met dat aanstekelijke dat ieder mens iets van god heeft en er toe doet, vergeving en heling mogelijk zijn en een nieuw leven nog beginnen kan, vandaag. Verhalen die we toch niet voor niets blijven lezen.

Vandaag is er dit verhaal over de bruidegom. De verwachting van het koninkrijk als van een bruiloft. Waar volgens Mattheus tien bruidmeisjes wachten en bij Karel Eykman elf, want hij mist terecht de bruid. Bruidmeisjes, die met hun lichtjes allemaal op het feest wachten. Vijf doen het rustig en gefocust. Vijf zijn op van de zenuwen en missen de boot als hun licht helemaal is opgegaan aan wat je maar afleiden kan. Terwijl het licht maakt dat je gezien wordt en mee kunt. Verwachting, zoals ook wij in verwachting leven in deze weken voor kerstmis, verwachting van een nieuwe wereld, nieuwe geboorte liefst in elk van ons, die verwachting blijkt dus nog niet eenvoudig. Je moet wel waakzaam zijn.

In het verhaal van vandaag zijn we die meisjes allemaal. Jongens en mannen die zich erbij mogen rekenen, dat komt niet vaak voor. Meestal is het '*de mens, hij*' en moeten de meisjes zich invoegen. Hier is het andersom. Alle mensen zijn bruidmeisjes. Al vindt mijn zoon dat het feminisme haar beste tijd wel heeft gehad, we hebben wel genoeg bereikt - zulke dingen blijven boeien...

De meisjes en alle jongens inbegrepen dus wachten op een feest. Meer dan dat: het komend koninkrijk, dat midden in de nacht aanbreken kan. Zoals de uittocht uit Egypte. Middenin de nacht in een uur van bevrijding. Zoals in het oude kerstlied 'midden in de winternacht' de hemel openbrak. De komst van dat koninkrijk wordt vergeleken met een feest, waarop je je voorbereiden moet, zodat je er klaar voor bent, ook innerlijk klaar. Niet alleen voorbereid, maar ook *bereid*, open, om te ontvangen. Dat niet andere zaken je steeds uit de koers brengen. Zoals ergens anders waar Jezus zich bruidegom noemt, als hij midden tussen de tollenaars de maaltijd geniet en de wijn en op de keurende en enigszins berispende vraag van de discipelen of er niet gevast zou moeten worden zegt: maar toch niet als de bruidegom in je midden is! (Lucas 5: 34). Het komend koninkrijk midden in het nu. Tussen behoudzucht en bekrompen bemoeizucht zegt Jezus: stel je open. En dat openen voor God gebeurt niet in een ommuurde omgeving, maar daar waar harten en deuren opengaan om het toe te laten.

En waarom nou niet een gewoon feest? Waarom een trouwerij? Is een feest niet mooi genoeg?

Zoals Jezus, net nadat hij door Johannes de Doper "bruidegom" is genoemd (Joh 3: 28), de Samaritaanse vreemdelinge, die eeuwig leven in zich blijkt te dragen, ontmoet bij de bron, lijkt het in deze verhalen om verbintenis te gaan. Tussen tollenaars en vrouwen van allochtone komaf, tussen zoveel anderen, u en mij, tussen mensen, maar ook tussen hemel en aarde. Een trouwerij, zoals het Hooglied bezingt 'Laten we het veld ingaan en bloemen plukken'. "Kijk, hij staat al bij de muur met zijn tanden zo wit" Dat verlangen. Liefde waar je naar uit kunt zien. Zoals Judith Herzberg het Hooglied bewerkte, heel lichamenlijk ook. Zoals ook het koninkrijk de aarde belichamen wil:

*hoor hij komt, mijn vriend,
huppelend over de bergen (...).
wat is er dan voor bijzonders
Aan die vriend van jou?
Als ik hem eens beschrijven zou
Zo lief en zo vertrouwd
Dan zouden jullie allemaal
Opeens ook van hem houden
Ik houd van zijn hoofd dat van twee soorten goud is
Van zijn glanzende haar dat zwart als een raaf is
Van zijn borst van brons, zijn buik en zijn benen
En helemaal onderaan van zijn tenen. (5: 9-16)*

Ook in psalm 85 – het beeld komt in de Schrift telkens weer terug - een trouwerij, die er weer anders uitziet. Als "genade en trouw" elkaar ontmoeten, "recht en vrede" elkaar omhelzen. Dat politici zo durven verwachten, zou je hopen. Presidenten en militairen zo kunnen verlangen. Voor zo'n bruiloft je klaar te maken! Dat we eindelijk in vrede kunnen leven. Dat het moment niet voorbijgaat, maar we de kansen aangrijpen als de tijd daar is.

Is Jezus wel zelf de bruidegom? Het is met het koninkrijk zegt hij als met een bruidegom op wie gewacht wordt. Maar de bruidssonnetjes en -meisjes moeten wel paraat staan.

Ik was ook eens bruidsmisje. In mijn eerste katholieke kerk. Ik was 5 jaar en het werd de dag van mijn leven. Met man/vrouwverhoudingen hield ik me nog niet bezig, ook met die tussen protestanten en katholieken eerlijkgezegd niet. Of het huwelijk altijd wel makkelijk is en voor iedereen de vorm, of vastlopen kan, anders dan je dacht, of - om bij het beeld van de bruiloft ook maar even een kanttekeningetje te plaatsen – niet te hetero misschien... dat ook twee bruidegommen trouwen kunnen, of twee bruiden, dat allemaal kwam later pas.

Ik was bruidsmisje en die dag proefde ik denk ik het koninkrijk. Niet dat je zelf echt bruidsmisje hoeft te zijn – ik denk niet dat dat de bedoeling is van het verhaal, zoals u andere herinneringen misschien heeft, die een 'soort' koninkrijks-ervaringen zijn. Belevissen van ooit die zich zo in je nestelen dat je later opnieuw verlangen kunt en je verheugen, omdat je 't al eens beleefd hebt. Zoals mijn moeder ervaringen in haar leven moet hebben gehad, waardoor ze tot de dag dat ze stierf zeggen kon: ik heb nog iets te verlangen. Levensverwachting, die mensen openhouden kan voor waar het hopelijk nooit te laat voor is. Leven, nooit voltooid.

Maar hoe zou het verhaal nou aflopen met de vijf die te laat waren? Ik en u misschien ook hoop bij elk boek altijd op de goede afloop en blader graag door naar het eind. Zal de bruidegom zijn hand over zijn hart strijken? Anders hoop ik op de bruid, die tot nu toe wel opvallend verborgen is in het verhaal. Daar moet iets mee zijn. Die heeft zich misschien ook nog niet helemaal geopend. Blader naar het eind en zie daar, daar staat ze: in het boek Openbaringen, een van de laatste hoofdstukken van de bijbel! Waar Johannes een nieuwe hemel en een nieuwe aarde voor zich ziet en al geschreven heeft hoe alle generaties op weg zijn daar naartoe - dan ziet hij het nieuwe Jeruzalem neerdalen als inderdaad: een bruid. Nou ja. Zou hij zich ook afgevraagd hebben, waar blijft ze? En Johannes hoort een stem, die zegt: Gods woonplaats onder de mensen. Tranen worden gedroogd. En iedereen lijkt inbegrepen: de mens, hij en zij en in alle kleuren en van alle volken. En vast ook dwaze meisjes, een grote opluchting voor mij.

Juut Meijer

Gelezen: Mattheus 25: 1-13, De domme meisjes - Karel Eykman